

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૪૬૩૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૪૬૩૨ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ડાસ્ક્રમ્બળી વિજ્ઞાની

વિષય ૬ - : ૯

કાસમની વીજળી.

લેખક: —વીરા વસ્તા.

કાસમ તારી વીજળીરે ભર હરિયે વેરણુ થઇ,

શેઠ કાસમ તારી વીજળીરે ભરહરીએ વેરણુ થઇ.

ભુજ અંજરથી બુતીયું જાનું જાય છે મુંબઈ શહેર-કાં
હિન્દુ મુસલમાન વાણીયા બેઠા જાય છે મુંબઈ શહેર-કાં
દશ વાગ્યે ટીકીદું આપી અગીઆરે વેતી થઇ-કાં
તેર જાનું સામટી બુતી બેઠા કેસરીયા વર-કાં
અઉદ વીશ માંહે શેઠીયા બેઠા છોકરાને નહિ પાર-કાં
અગીઆર વાગે આગગોટ હાંકી જાય છે મુંબઈ શહેર-કાં
એતર દક્ષિણનાં વાયરાં વાળ્યાં હરિયે ડોલ્યાં વાણુ-કાં
મોટાસાહેબની આગગોટું મળ્યું તારી વીજળી પાછીવાળ-કાં
જાજ તહારું તું વાજ્યની પાણું રોગ તડાકો થાય-કાં
પાછી વાણુ તો ભુમિકા લાજે રાખુ અહાહ માથે ઈમાન-કાં
આગ એલાણી કાલસા ખુટયા વીજળી પાછી વાળ-કાં
મધ્ય હરિયે મામલો મચ્યે હરીયે ડોલ્યાં વાણુ-કાં
સમુદ્રના મોજાં લાગ્યાં વીજળી ડોલ્યાં ખાય-કાં
અરમા પેરીને માલમી જોવે પાણીને નાવે પાર-કાં
-ટહેલ કહે હવે શું કરશું ભાઈઓ વીજળી હાલકરોળ-કાં
માણસોને તો હિંમત દીયો થાનાર હોય તે થાય-કાં
કાલને કુપે મળગીયા લખ્યા જાય છે મુંબઈ શહેર-કાં
હિન્દુ મુસલમાન માનતા માને પીર ઉતારે પાર-કાં

દેવ દેરાની માનતા માને કોઇએ ન કરી વાર-કાં
 ભુજનો કામદાર માનતા માને પાંચાં ભાગે રાજ-કાં
 કૃત્ય ભુંડી વીજળી તુને મારાં તેરસો માણસ જાય-કાં
 વીજળી કે વાંક નહિ મારો લખ્યા છઠ્ઠીના લેખ-કાં
 મુખપ શહેરમાં માંડવા રાખ્યા ખોળલે વેચી ખાંટ-કાં
 ઢાલ સરણાવું જોશથી વાગે જુવે જનુની વાટ-કાં
 સોળશે કન્યા ડુંગરે ચડીયું જુવે જનુની વાટ-કાં
 દેશ પરદેશથી તારો છુટયા વીજળી વેરણ થાય-કાં
 વાણીયા વાંચે ને ભાટીયા વાંચે ઘરે ઘરે રંગા થાય-કાં
 પીઠી ચોળેલી લાડડી રૂવે માંડવે ઉઠી આગ્ય-કાં
 સચુ રૂવે એનું સાગવું રૂવે બેની રૂવે ખારે માસ-કાં
 મોટા સાહેબે આગબોદું ફાંકી પાણીનો નાવે પાર-કાં
 મોટા સાહેબે દુરબીન માંડી કિનારો નવ દેખાય-કાં
 સાહેબ મડમ દરીયો દોરે પાણીનો નાવે પાર-કાં
 હાટે રૂવે હાટ વાણીયા ચોરે રૂવે ચારણ ભાટ-કાં

સમાપ્ત.

હું કરું છું અરજી સાંભળવાની રાખો મરજી,
 હિન્દમાંથી ગયું નાણું રેવા ન રહ્યું ઠેકાણું.
 પ્રથમ રેલ આવી ફેસન ખાતું લાવી,
 હિન્દને વટલાવી આ ખીસ્કુટ લાવી-હું કરું.
 રેલ કહે મેં મુખ આપ્યું મિત્રતાન લાગે થડકો,
 ભાળીને સીલ બડકો હિન્દ થયો છે કડકો-હું કરું.

નાટક વાળે ખેલ નાખ્યો શ્રીલમે દાટ વાળ્યો,
 હોટલે કેર કીધો મોટરે આંક વાળ્યો-હું કરું.
 નારીને ફેશનવાલી મોટરે ફરવા ચાલી,
 ઈશક મોજ માંણી તમેલા થયા છે ખાલી-હું કરું.
 શુભામ તંલ અંતર સાળુ લખને નાવું,
 હોટેલોમાં જાવું ઢઢ ભંગી સાથે ખાવું-હું કરું.
 ફેન્સી પેરે પોતકા પેરે લાલ સાડી,
 હીરા ભંગડીયું પેરી ફરવા જાવું દાડી-હું કરું.
 દીવાનખાનું રાખ્યું જાડું પેલું આપ્યું,
 નાહક વોર્ચો પાણી ખાવા ન રહ્યો દાણો-હું કરું.
 અઢીતું લીધું કપડું સીલાઇના સાત આપે,
 ઘરમાં છે ભુખ જાણુ દુઃખના દીન કાપે-હું કરું.
 ફેશને કેર કીધો મોટરેમાં ફરવા જાઉં,
 ઘરખાર મેલી હોટલમાં જઇ ખાવું-હું કરું.
 સવારે વેલો ઉઠ્યો આવ્યો નીચે ચાલી,
 હોટલમાંડી ધુર્યો ચાહની લેહ લાગી-હું કરું.
 હોટલવાળાએ પુછ્યું શું શું તમારે ખાવું,
 મિસ્તર ઓર્ડર આપો કંઈ કંઈ ચીજ લાવું-હું કરું.
 બ્રિટિશ આવ્યો ભારી
 મુરતમાં કોઠા ડારી
 વેપાર બહુ ચલાવી દિધો હિન્દને હમાવી. ૧
 કમાલ કલાઇવે કીધી
 સત્તા સ્વતંત્ર લીધી
 કરી ગર્જના વીર જેડી કાઢ્યા કચ લોકોને હાંકી ૨

સત્તા જમાવી પુરી
 લેશ નહિ મુકી અંધુરી
 નિયત કરી છે ખોટી હેસ્ટિએ ચલાવી સોટી ૩
 બળવો થયો તો ભારી
 ગભરાયા નરનારી
 કોઈની ન કાવે કારી દુઃખ ઉપજ્યું તું ભારી ૪
 શોર પહોંચ્યો છે બ્રહ્માંડે
 થયું બધું ઇન્દ્રાન્ડે
 મહારાણીશ્રી વિચારે દુઃખ ઉપજ્યું છે ભારે ૫
 વિચારે ક્યાની દેવી
 આજ કોયો મુજ ભાવી
 ખુદાએ મુને તાવી હવે બળવો દે સમાવી ૬
 ભરાવ્યું મુને પાણી
 ખુદાએ દિલ બાણી
 ઉઠીને મહારાણી આવ્યાં શરણે હિન્દ રાણી ૭
 હિન્દ શાન્ત કીધું
 અમૃત પાન પીધું
 મુખ દ્વારા તરણું લીધું આમય વચન લીધું ૮
 વિકટોરીયા મહારાણી
 થઈ હતી ન કોઈ બાણી
 બતાં હિન્દને ખોટ બણાણી કરે રૂઢન સ્વર તાણી ૯

ભેખક:-J. C. Mehta

મન્દિરમે હોત “ મુહમ્મદ ” મસ્જિદમે હોવે,
 તબ દેશકા બાલા હો ગધડા તમામ હોવે.
 ડમરૂખી શમ્બુ તેરા પઠતા દરૂદ હોવે “ રામ, ”
 શંખોકે નાદમેલી હોતી અઝાત હોવે.
 મુરલી તુમ્હારી મોહન કવમા સુના રહી હોવે,
 મુલાંકી ખાંમમે ફિર ગોવિન્દ ગાન હોવે.
 જળ ઇંદકા સબેરા આવે યહાં કલીશી,
 ગોફી જગા ગોપાલા કુશખાનું જાન હોવે.
 કતલંકી લેટકો જળ બકરાલે આચો કોઈ,
 ગરદન બુક્રખી આગે બેઠા પઠાન હોવે.
 તસ્બીકે દીમે દાને બુલારશે બધે હોવે,
 હિન્દુ ‘ રહિમે ’ રખડો મુસ્લીમકા રામ હોવે.
 અલા ઓગ કાલે અન્ડા ભારત ઉદ્ધારનેકો,
 નિકલંક મસિહ મહેદી ગાદિર ઈમામ હોવે.

ઢોલામારના ફુલા.

ઢોલો ધોવરાવે ધોતીયા માર્ય ધાન ન ખાત
 ખોડો ધાની ઢોલાના કરલીયા ઢોલો ગામ ન જાય *
 ખોડો યાંઉ તેા ડામ ખાઉ ખાંધ્યો બુખે મરૂ
 જાઉં ઢોલાના સાસરે તેા હરીયા મગ મરૂં

સાંઠય અને ઢોલાની સ્ત્રી કહે છે.

દંબાવું છલે ડંબારણે સીચાવું હાંધેલ તેલ
 બંધાવું ઉડે લોંચરે નિરાવું નાગર વેલ

આટલું વીનવતા છતાં સાંઢ્યે ન માન્યું ત્યારે ઢાલાની
શ્રીએ ત્રાક પગમાં ખુસાડી દીધી.

દુહો.

દીગયો દર ડુંગરે હરણ્યું પુગી હલાર
ફટય કાળો સાંઢ્યના કરલીયા તે રણમાં રાખ્યા રાય
ઢાલાનાં વચન સાંભળી સાંઢ્ય બોલે છે.

દુહો.

તાંણી જાંધ્યને તગડી ઢીલી મેલ્યને વાઘ
કાઢ ને ડાખા પગમાંની ત્રાકડી તો માફ્ય લેટડું આજ
સાંઢ્યના વચન સાંભળી ઢાલો તે પ્રમાણે કરે છે અને
સ્વાર થઈ ચાલતી પકડે છે. ત્યાં એક લેદી ભરવાડ
કહે છે કે:—

દુહો.

ખુદી થઈ છે માફ્ય ધોળા થયા છે કેશ
ગયો મોઢાનો મૃગલ્યો ગયો છે બાજો વેશ
લેદી ભરવાડના વચન સાંભળી નિરાશ વઢને ઢાલો
પાછો કરે છે. ત્યાં દ્વિતિય વ્યક્તિ શબ્દોચાર કરે છે.

દુહો.

માફ્ય જેસી પતળી જેસી ખાડાની ધાર
સેજે આવતી લડથડે કટકા થાય દો ચાર
દ્વિતિય વ્યક્તિના વચન સાંભળી ઢાલો પાછો ફર્યો
અને ગામ ગંગોરે આવી બેઠો સાંઢ્યને છુટી મુકી પોતે
નિદ્રાધિન થયો સાંઢ્ય તૃષાતુર હોવાથી જળાશય શોષતી
એક વીરડા નજદીક આવી લાગી. એજ વખતે માફ્ય ત્યાં

પાણી ભરી રહી છે. સાંઠય પાણી પીવા મોઢું નિચું નમાવે
છે ત્યાં માફ્ય દેગડીનો પ્રહાર કરે છે ત્યારે સાંઠય કહે છે.

દુહો.

માફ્ય માફ્ય શું કરું માફ્ય ઘેલડીયા
પાણી પીતો ઢોલાનો કરલીયો મુને ના માર તાંબડીયા
સાંઠયના વચન સાંભળી માફ્ય શોક મિશ્રીત શબ્દો-
ચાર કરે છે.

દુહો.

મેં જાણ્યો રખાડી રાયકો જાણ્યો ચારણ ભાટ
એ જાણ્યો હોત ઢોલાનો કરલીયો તો પહાડીએ પાણી પાત
ત્યારખાતે માફ્ય હર્ષભેર ઢોલાને પોતાને મહેલે લઈ
નય છે અને ઉભયજણ પ્રયણ કીડા કરે છે આવું દ્રશ્ય
દેખી માફ્યની દાસી કહે છે.

દુહો.

કુંજડીયું કરલાણીયું ટોળે ટોળે ત્રીસ
માફ્ય ને દેતો સાંભર્યો ઉરે ભાગી ઇસ
માફ્ય નાય ગંગાજળ ઉભી વેણ મુકાય
ચંદન કેરે લાકડે જેમ નાગ જપેટા ખાય
માફ્ય આલી મોલ પર છુટાં મેલી કેશ
ઢોલ છત્રપતિ આલીયો જાણું નમાવા દેશ
માફ્ય હર્ષભેર ઢોલાને આલીગન દઈ રહી છે. કિન્તુ
મેલો લગ્નત વઢને માફ્ય સાચુ આડી નજરે જોઈ રહ્યો છે
ઢોલાની વર્તમાન સ્થિતી જોઈ માફ્ય કહે છે.

દુહો.

મારૂં ને ઢાલો લડયા લવીંગની લાકડીએ
 ઢાલો મારૂંને માર્યો કુલ્લન ફેરી પાંખડીએ
 જ્યારે ઉભય જણ હર્ષણેર આનંદ કરી રહ્યા છે.
 ત્યાં સાંઢયની નજર તેઓ પર જાય છે. અને તેને ઉદ્દેશીને
 કહે છે.

દુહો.

કાળે માથે માનવી ભગરે માથે ઉંટ
 ન ગણ્યાં માણસનો ગણુ કર્યો તો
 તાણી જાંઘ્યા હુઠય

સાંઢયના વચન સાંભળી મારૂંય સેવકોને આજ્ઞા આપે
 છે. સેવકો સાંઢયના ખોરાક વાસ્તે કાંટા ખીજડો આદી અસ્વાદિત
 વસ્તુ લાવી આપે છે ત્યારે સાંઢય ક્રોધ પુર્વક ગર્જે છે.

દુહો.

કાંટા ન ચરે કરલીયો ચરે સાળાં અને ખીજા ઉંટ
 લલેરો લાંઘણુ કરે જોણુ આખેલ અંદન રૂપ

જ્યારે સાંઢયના ઉપરના ઉપલાગ્લો સાંભળી તેને મન
 વાંચીત ખોરાક લાવી આપે છે.

સમાપ્ત.

પ્રત ૩૦૦૦. આવૃત્તિ ૨જી. સંવત ૧૯૮૫. સને ૧૯૨૬

કીર્તિત ૦-૦-૬

પ્રકાશક-વીરા વસ્તા. મુકામ ગોરડકુ. (કાઠીઆવાડ)

રોમલ પ્રી. પ્રેક્ષમાં પટેલ રાયચંદ હીરાચંદ અપી

કાલુપુર, કપાસીઆ બજાર, અમદાવાદ.

